

Yazar/Author
Fuat KAHRAMAN*

Makale Adı/Article Name

**Sağlık Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinde Kariyer Stresinin
Kariyer Geleceği Üzerindeki Etkisi****

*The Effect of Career Stress on the Career Future of University Students
Receiving Health Education*

Öz

Amaç: Bu çalışma sağlık eğitimi alan üniversite öğrencilerinde kariyer stresinin kariyer geleceği üzerindeki etkisinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Materyal ve Metod: Çalışma, Mayıs 2023-Haziran 2023 tarihleri arasında Iğdır üniversitesi öğrencileri ile yürütülmüştür. Çalışma 823 öğrenci ile tamamlanmıştır. Çalışmanın anket formları online anket uygulaması ile düzenlenerek bireylere gönderilen bağlantı linki ile toplanmıştır. Veri toplamada "Kişisel Bilgi Formu", "Kariyer Stresi Ölçeği (KSÖ)" ve "Kariyer Geleceği Ölçeği (KARGEL)" kullanılmıştır. Verilerin yorumlanmasında sıklık ve yüzdelik hesaplama, bağımsız gruplarda t testi ve tek yönlü anova testi kullanılmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin Analiz sonucunda "Kariyer Geleceği" ölçeğinin toplam puan ortalaması 3,57±,474 ve "Kariyer Stresi" ölçeğinin toplam puan ortalaması 51,11±18,795 olarak tespit edilmiştir. Çalışmaya katılan öğrencilerden bölümünü isteyerek seçenlerin oranının %73,9 olduğu, gelecekte kariyer yapma hedefi olanların oranının %78,5 iken kariyer planlama ile ilgili eğitim almak isteyenlerin oranının %60,5 olduğu ve "Kariyer Geleceği" ölçeği ile "Kariyer Stresi" ölçeği arasında negatif yönde anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir.

Sonuç ve Öneriler: Araştırmaya katılan öğrencilerin kariyer stresinin orta düzeyde olduğu ve öğrencilerin kariyer geleceği algısının ortalama puanın üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin gelir durumu, akademik başarı durumu, bölümü isteyerek seçme durumu, gelecekte kariyer yapma hedefi durumu, eğitim ihtiyacı olma durumu ve yaşanan yer değişkenleriyle "Kariyer Geleceği" ve "Kariyer Stresi" arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kariyer stresi, kariyer geleceği, üniversite öğrencisi.

ABSTRACT

Purpose: This study was conducted to determine the effect of career stress on the career future of university students receiving health education.

Materials and Methods: The study was carried out with the students of Iğdır University between May 2023 and June 2023. The study was completed with 823 students. The survey forms of the study were collected with the "Google Forms" and the link sent to the individuals. "Personal Information Form", "Career Stress Scale (CSQ)" and "Career Future Scale (KARGEL)" were used to collect data. Frequency and percentage calculation, independent groups t test and one-way anova test were used to interpret the data.

Results: As a result of the analysis of the students, the total mean score of the "Career Future" scale was 3,57±,474, and the total mean score of the "Career Stress" scale was 51,11±18,795. Among the students participating in the study, the rate of those who willingly chose their department is 73.9%, the rate of those who aim to pursue a career in the future is 78.5%, while the rate of those who want to receive education on career planning is 60.5%, and there is a difference between the "Career Future" scale and the "Career Stress" scale. It was determined that there was a significant negative relationship.

Conclusion and Recommendations: It has been determined that the career stress of the students participating in the research is at a moderate level and the perception of the career future of the students is above the average score. It has been determined that there is a significant relationship between the variables of students' income status, academic success, willingness to choose the department, their goal of making a career in the future, their need for education and their place of residence, and "Career Future" and "Career Stress".

Keywords: Career stress, career future, college student.

* Dr. Öğr. Üyesi, Iğdır Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi/Hemşirelik ABD, fuatkahraman82@gmail.com ORCID: 0000-0003-2753-2843

** Bu makale için Iğdır Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun 25.05.2023 tarih ve 2023/10 sayılı kararı uyarınca Etik Kurul Onayı alınmıştır.

Extended Abstract

In today's life, career-based achievements and professional development goals are at the forefront of people's priorities. The competitive nature of the business world and its ever-changing demands cause individuals to face high expectations and challenges to advance in their careers. These difficult processes bring with them stress and similar negativities and many undesirable situations that these negativities predispose (Erdogan et al. 2009). Stress is generally defined as an involuntary reaction of the organism to a disturbing situation. Stress has a mechanism of action that varies from individual to individual (Macdonald 2003; Erdogan et al. 2009). It is well known that stress has a significant impact on an individual's ability to perform nearly all life activities, including activities related to academia and job performance. Permanent stress, which is an increasing problem especially in the young generation between the ages of 15-24, can cause depression and other health problems (Dingeldey et al. 2017). Many people, who set out with the expectation of success in business life, are under the influence of career stress as soon as they step into their profession. In addition to the concept of stress, career stress is a situation that arises due to factors such as pressures in business life, intense working tempo, uncertainty and competition (Bayrakçeken and Buztepe, 2021). The difficulties in the process of reaching the dreamed career goals and the stress it brings can negatively affect both the physical and psychological health of individuals. Factors such as heavy workload, time management problems, conflicts in workplace relations and the expectation of promotion are also important factors that trigger career stress (Dingeldey et al. 2017). At this point, the importance of coping skills with career stress emerges. Developing strategies to cope with stress and taking appropriate measures are important steps that will both positively affect work performance and create a healthy working environment for them. Factors such as self-knowledge, identifying sources of stress, creating support systems and applying stress management techniques can be effective in combating career stress. As reported in many studies, it is seen that the stress and depression levels of students who do not plan their careers are higher than those who plan. (Rottinghaus et al. 2009; Bayrakçeken and Buztepe, 2021). However, with this tempting side of work life comes a shadowy reality called career stress. It is seen that previous studies on this subject in the field of health were generally carried out on nursing students (Güler and Çınar, 2010; Atay and Yılmaz, 2011; Altıok and Üstün, 2013; Taşdelen and Zaybak, 2013; Bayrakçeken and Buztepe, 2021). In this study, an evaluation was made on all health workers instead of a single discipline. In the context of career stress in university students receiving health education, which is the main theme of the study, and the effect of this stress on their career future, it has been observed that the number of studies conducted in the past is quite low. The limitations such as the lack of an adequate study on this subject and the fact that the previous studies focused on a single occupational group reveal the original value of this study.

Method

This study was conducted in a descriptive and cross-sectional type in order to determine the effect of career stress on the career future of university students receiving health education. The population of the research consists of 2500 students who continue their education at Iğdır University Vocational School of Health Services and Faculty of Health Sciences between 2022-2023. The sample of the study consists of 823 volunteer students between the dates of data collection without sampling. The survey forms of the study were collected with the "Google Forms" and the link sent to the individuals. "Personal Information Form", "Career Stress Scale (CSQ)" and "Career Future Scale (KARGEL)" were used to collect data. Frequency and percentage calculation, independent groups t test and one-way anova test were used to interpret the data. Before starting the implementation of the study, first ethical committee approval was obtained from the Scientific Research and Publication Ethics Committee of Iğdır University with the date 25.05.2023 and the number 2023/10.

Findings

29.5% (243) of the students are male and 70.5% (580) are female. 65.4% (538) of the students are in the 1st year and 34.6% (285) are in the 2nd year. Elderly care (243), home patient care (155) and first emergency (124) students mostly participated in the study. The income of 48.6% (400) of the students is

equal to their expenses and the academic success of 61.4% (505) is moderate. The rate of those who willingly choose their department is 73.9% (608), the students mostly live in the city center (331). While the rate of those who aim to pursue a career in the future is 78.5% (646), the rate of those who want to receive training on career planning is 60.5% (498). In the evaluations made according to the demographic characteristics of the students participating in the research, career uncertainty and lack of information; It was determined that the difference between the groups was statistically significant in terms of income status, academic achievement status, willingness to choose the department, future career goal status, need for education and place of residence.

Discussion and Conclusion

As a result of the research, it was concluded that the variables of gender, income status, academic achievement status, willingness to choose the department, being a future career goal and needing education related to career planning significantly affect the career stress levels of students. In the evaluation made in terms of career futures, the variable of place of residence was included among the mentioned variables. As it can be understood from here, most of the students do not have enough knowledge about the profession they will perform in the future and how they will manage the process. At this point, making a career planning that will prioritize the strengths they have with the analyzes to be carried out individually will help the decision-making processes about the career future and reducing the career stresses.

Giriş

Günümüz yaşantısında, kariyer temelli başarılar ve profesyonel gelişim hedefleri, insanların öncelikleri arasında en ön sıralarda yer almaktadır. İş dünyasının rekabetçi doğası ve sürekli değişen talepleri, bireylerin kariyerlerinde ilerlemek için yüksek beklentiler ve zorluklarla karşılaşmalarına neden olmaktadır. Bu zorlu süreçler, stres ve benzeri olumsuzluklar ve bu olumsuzlukların predispozanlık ettiği birçok istenmeyen durumu da beraberinde getirmektedir (Erdoğan vd. 2009). Stres genel olarak organizmanın rahatsız edici bir duruma karşı istemsizce oluşturduğu tepki olarak tanımlanır. Stres, bireyden bireye değişen bir etki mekanizmasına sahiptir (Macdonald 2003; Erdoğan vd. 2009). Herkesçe malumdur ki stres, bir bireyin akademi ve iş performansı ile ilgili faaliyetler dahil olmak üzere neredeyse tüm yaşam aktivitelerini gerçekleştirme yeteneği üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Özellikle 15-24 yaş arası genç nesilde giderek artan bir sorun olan kalıcı stres, depresyon ve diğer sağlık sorunlarına neden olabilir (Dingeldey vd. 2017). İş hayatında başarıya ulaşma beklentisiyle yola çıkan birçok insan, mesleğine henüz adım attığı anda, kariyer stresi etkisi altında kalmaktadır. Kariyer stresi ise stres kavramına ek olarak iş hayatındaki baskılar, yoğun çalışma temposu, belirsizlik ve rekabet gibi faktörler nedeniyle ortaya çıkan bir durumdur (Bayrakçeken ve Buztepe, 2021). Hayal edilen kariyer hedeflerine ulaşma sürecindeki zorluklar ve bunun getirdiği stres, bireylerin hem fiziksel hem de psikolojik sağlığını olumsuz yönde etkileyebilir. Yoğun iş yükü, zaman yönetimi sorunları, işyeri ilişkilerindeki çatışmalar ve terfi beklentisi gibi unsurlar da kariyer stresini tetikleyen önemli faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır (Dingeldey vd. 2017). Bu noktada, kariyer stresiyle başa çıkma becerilerinin önemi ortaya çıkmaktadır. Bireylerin stresle başa çıkma stratejileri geliştirmeleri ve uygun önlemler almaları, hem iş performansını olumlu etkileyecek hem de onlar için sağlıklı bir çalışma ortamı oluşturacak önemli adımlardır. Kendini tanıma, stres kaynaklarını belirleme, destek sistemleri oluşturma ve stres yönetimi tekniklerini uygulama gibi unsurlar, kariyer stresiyle mücadelede etkili olabilir. Yapılan birçok araştırmada rapor edildiği üzere kariyer planlaması yapmayan öğrencilerin stres ve depresyon düzeylerinin planlama yapan öğrencilere göre daha fazla olduğu görülmektedir (Rottinghaus vd. 2009; Bayrakçeken ve Buztepe, 2021). Ancak, iş hayatının bu cazip tarafıyla birlikte, kariyer stresi adı verilen gölgedeki bir gerçeklik de ortaya çıkmaktadır. Daha önce bu konu ile ilgili sağlık alanında yapılan çalışmaların genellikle hemşirelik öğrencileri üzerinde yapıldığı görülmektedir (Güler ve

Çınar, 2010; Atay ve Yılmaz, 2011; Altıok ve Üstün, 2013; Taşdelen ve Zaybak, 2013; Bayrakçeken ve Buztepe, 2021). Bu çalışmada ise tek bir disiplin yerine tüm sağlık çalışanları üzerine bir değerlendirme yapılmıştır. Çalışmanın ana temasını oluşturan sağlık eğitimi alan üniversite öğrencilerinde kariyer stresi ve bu stresin kariyer geleceği üzerindeki etkisi bağlamında, geçmişte yapılan çalışma sayısının oldukça az olduğu görülmüştür. Bu konuyla ilgili yeterli bir çalışma olmaması, geçmişteki çalışmalarda tek bir meslek grubu üzerinde yoğunlaşmış olması gibi kısıtlılıklar bu çalışmanın özgün değerini ortaya koymaktadır. Dolayısıyla bu çalışma “sağlık eğitimi alan üniversite öğrencilerinde kariyer stresinin kariyer geleceği üzerindeki etkisi”ni belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın amacı doğrultusunda aşağıdaki araştırma soruları ele alınmıştır:

- Sağlık eğitimi alan üniversite öğrencilerinde kariyer stresi ve kariyer geleceği düzeyleri nedir?
- Kariyer stresi ve kariyer geleceği arasında ilişki var mı?
- Kariyer stresinin kariyer geleceği üzerine etkisi var mı?

1. Materyal ve Metod

1.1. Araştırmanın Amacı ve Tipi: Bu çalışma sağlık eğitimi alan üniversite öğrencilerinde kariyer stresinin kariyer geleceği üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla tanımlayıcı ve kesitsel tipte yapıldı.

1.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi: Araştırmanın evrenini Iğdır Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu ve Sağlık Bilimleri Fakültesi’nde 2022-2023 yılları arasında öğrenimine devam eden 2500 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi örneklem seçimine gidilmeden verilerin toplandığı tarihler arasında gönüllü 823 öğrenci oluşturmaktadır.

1.3. Araştırmanın Dahil Edilme ve Dışlanma Kriterleri: Araştırmanın dahil edilme kriterleri, tanı almış psikiyatrik bir hastalığı olmaması, araştırmaya katılmayı kabul etmek ve bilgilendirilmiş onam imzalamaktır. Araştırmanın dışlanma ölçütü araştırmadan ayrılmayı istemektir.

1.4. Veri Toplama Araçları:

- **Kişisel Bilgi Formu:** Araştırmacılar tarafından hazırlanan form (cinsiyet, sınıf, bölüm, gelir durumu, akademik başarı, yaşanan yer, bölümü isteyerek seçme durumu, gelecekte kariyer yapma hedefi ve kariyer eğitimine ihtiyaç duyma durumu gibi) toplam 9 sorudan oluşmaktadır.
- **Kariyer Stresi Ölçeği (KSÖ);** Bu çalışmada Türkçe adaptasyonu gerçekleştirilecek olan KSÖ, Choi ve arkadaşları (2011) tarafından üniversite öğrencilerinin kariyerle ilgili stres kaynaklarını ve zorlanmalarını ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek, toplam 20 maddeden ve 3 alt boyuttan (kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği, iş bulma baskısı ve dışsal çatışma) oluşmaktadır. Ölçek 5’li Likert tipindedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 20 en yüksek puan ise 100’dür. Alınan yüksek puan, yüksek düzeyde kariyer stresine işaret etmektedir. İç tutarlılık güvenilirliği için hesaplanan Cronbach Alfa katsayıları ise kariyer belirsizliği için .89, bilgi eksikliği için 0.89, iş bulma baskısı için .85 ve dışsal çatışma için .83 olduğu belirtilmiştir (Özden ve Sertel Berk, 2017). Bu çalışmada Cronbach Alfa katsayıları ise kariyer belirsizliği için .94, bilgi eksikliği için .95, iş bulma baskısı için .89, dışsal çatışma için .82 ve toplam ölçek puanı için .95 olarak bulunmuştur.
- **Kariyer Geleceği Ölçeği (KARGEL):** Rottinghaus vd. (2005) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 25 maddeden oluşmakta ve beşli likert tipindedir. Ölçek “kariyer iyimserliği”, “bilgi”

ve “Kariyer uyumluluğu” olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Kalafat (2012) tarafından Türkçe’ye uyarlanmıştır. Yapılan geçerlilik ve güvenilirlik analizi sonucunda Cronbach’s alpha değeri 0,870 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğe ilişkin ifadelerin toplamı kariyer geleceği algısı puanını vermektedir. Elde edilen puanların yüksek olması katılımcının kariyer uyumluluğu ve kariyer algısının olumlu olduğunu belirtmektedir. Bu çalışmada Cronbach Alfa katsayıları ise kariyer uyumluluğu için .82, kariyer iyimserliği için .79, iş piyasa bilgisi için .72 ve toplam ölçek puanı için .87 olarak bulunmuştur

1.5. Verilerin Toplanması: Bu çalışma Mayıs 2023 ile Haziran 2023 tarihleri arasında Iğdır üniversitesi öğrencilerine çalışmanın bağlantı adresi mail yolu ve whatsapp öğrenci grupları üzerinden gönderildi. Veri toplamada “Kişisel bilgi formu”, “Kariyer Stresi Ölçeği (KSÖ)” ve “Kariyer geleceği ölçeği (KARGEL)” kullanıldı.

1.6. Verilerin Değerlendirilmesi: Bu bölümde çalışmada elde edilen verilerin SPSS v.23 programı kullanılarak yapılan istatistiksel analiz sonuçları verilmiştir. Araştırma verilerinin normal dağılıp dağılmadığının tespiti için ilk olarak Kolmogorov-Smirnov analiz sonuçlarına bakılmış olup, analiz sonucunda verilerin normal dağılmadığı görülmüştür ($p < .05$). İki ölçeğin ve alt boyutlarının çarpıklık ve basıklık değerleri -1,5 ile +1,5 arasında olup, normal dağılıma sahip olduğu kabul edilmiştir. Bu sonuca göre ikili gruplarda bağımsız gruplar t testi, üç ve üzeri gruplarda tek yönlü varyans (ANOVA) analizi, ölçekler arasındaki ilişkiyi belirlemek için Pearson korelasyon analizi ve yordama analizi için çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Araştırmada varsayımlar sağlanmış olup çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır.

1.7. Araştırmanın Etik Yönü: Çalışmanın uygulanmasına başlamadan önce ilk olarak Iğdır Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etik Kurulu’ndan 25.05.2023 tarih ve 2023/10 sayı numarası ile etik kurul izni alındı. Araştırmaya katılacak bireylere; araştırmanın amacı, yöntemi, araştırma için ayıracakları zaman, araştırmaya katılmanın herhangi bir zarar vermeyeceği ve katılımın tamamen gönüllülük ilkesine dayandığı konularında bilgiler verilerek online olarak izinleri alındı.

2. Bulgular

		N	%
Cinsiyet	Kadın	580	70,5
	Erkek	243	29,5
Sınıf	1. Sınıf	538	65,4
	2. Sınıf	285	34,6
Bölüm	Hemşirelik	98	11,9
	Evde Hasta Bakımı	155	18,8
	Fizyoterapi	71	8,6
	Optisyenlik	62	7,5
	İlk Acil Yardım	124	15,1
	Tıbbi Laboratuvar	70	8,5
	Yaşlı Bakım	243	29,5
Gelir Durumu	Gelir Giderden Az	375	45,6
	Gelir Gidere Eşit	400	48,6
	Gelir Giderden Fazla	48	5,8
Akademik Başarı Durumu	Kötü	33	4,0
	Orta	505	61,4
	İyi	285	34,6

Bölümü İsteyerek Seçme Durumu	Evet	608	73,9
	Hayır	215	26,1
Yaşanılan Yer	Köy/Kasaba	245	29,8
	İlçe Merkezi	247	30,0
	İl Merkezi	331	40,2
Gelecekte Kariyer Yapma Hedefi Olma Durumu	Evet	646	78,5
	Hayır	42	5,1
	Kararsızım	135	16,4
Kariyer Geliştirme Ve Kariyer Planlama İle İlgili Eğitime İhtiyaç Duyma Durumu	Evet	498	60,5
	Hayır	168	20,4
	Kararsızım	157	19,1
TOPLAM		823	100,0

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Özelliklerinin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Tablo 1’de araştırmaya destek veren öğrencilerin “demografik özellikleri” görülmektedir. Tabloya bakıldığında, öğrencilerin %29,5’i (243) erkek ve %70,5’i (580) kadındır. Öğrencilerin %65,4’ü (538) 1. Sınıfta ve %34,6’sı (285) 2. Sınıfta öğrenim görmektedir. Araştırmaya çoğunlukla yaşlı bakım (243), evde hasta bakımı (155) ve ilk acil yardım (124) öğrencileri katılmıştır. Öğrencilerin %48,6’sının (400) geliri giderine eşit ve %61,4’ünün (505) akademik başarısı orta düzeydedir. Bölümünü isteyerek seçenlerin oranı %73,9 (608), öğrenciler çoğunlukla il merkezinde (331) yaşamaktadır. Gelecekte kariyer yapma hedefi olanların oranı %78,5 (646) iken kariyer planlama ile ilgili eğitim almak isteyenlerin oranı %60,5 (498) şeklindedir.

	Minimum	Maximum	Ortalama	Std. Sapma
Kariyer Uyumluluğu	1,73	5,00	3,70	,541
Kariyer İyimserliği	1,45	5,00	3,52	,563
İş Piyasası Bilgisi	1,00	5,00	3,24	,628
Kariyer Geleceği Ölçeği Toplam	2,12	5,00	3,57	,474

Tablo 2. Kariyer Geleceği Ölçeği ve Alt Boyutlardan Elde Edilen Minimum, Maksimum, Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Tablo 2’de öğrencilerin “Kariyer Geleceği” ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları ortalama puan, standart sapma, minimum ve maksimum puanlarına ait istatistikler görülmektedir. Analiz sonucunda “Kariyer Geleceği” ölçeğinin toplam puan ortalaması $3,57 \pm ,474$ olarak tespit edilmiştir. Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin kariyer geleceği algısının ortalama puanın üzerinde olduğu söylenebilir. Alt boyutlarda ortaya çıkan sonuçlara bakıldığında, “Kariyer Uyumluluğu” alt boyutunun ortalaması ($3,70 \pm ,541$), “Kariyer İyimserliği” alt boyutunun ortalaması ($3,52 \pm ,563$) ve “İş Piyasası Bilgisi” alt boyutunun ortalaması ($3,24 \pm ,474$) şeklinde görülmektedir.

	Minimum	Maximum	Ortalama	Std. Sapma
Kariyer Belirsizliği ve Bilgi Eksikliği	10,00	50,00	24,53	10,278
Dışsal Çatışma	4,00	20,00	9,46	4,092
İş Bulma Baskısı	6,00	30,00	17,11	6,155
Kariyer Stresi Ölçeği Toplam	20,00	100,00	51,11	18,795

Tablo 3. Kariyer Stresi Ölçeği ve Alt Boyutlardan Elde Edilen Minimum, Maksimum, Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Tablo 3’te öğrencilerin “Kariyer Stresi” ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları ortalama puan, standart sapma, minimum ve maksimum puanlarına ait istatistikler görülmektedir. Analiz sonucunda “Kariyer Stresi” ölçeğinin toplam puan ortalaması 51,11±18,795 olarak tespit edilmiştir. Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin kariyer stresinin orta düzeyde olduğu söylenebilir. Alt boyutlarda ortaya çıkan sonuçlara bakıldığında, “Kariyer Belirsizliği ve Bilgi Eksikliği” alt boyutunun ortalaması (24,53±10,278), “Dışsal Çatışma” alt boyutunun ortalaması (9,46±4,092) ve “İş Bulma Baskısı” alt boyutunun ortalaması (17,11±6,155) şeklinde olduğu görülmektedir.

Değişkenler	Kariyer Uyumluluğu	Kariyer İyimserliği	İş Piyasası Bilgisi	Kariyer Geleceği Ölçeği Toplam
	X±SS	X±SS	X±SS	X±SS
Cinsiyet				
Kadın	3,70±,511	3,55±,561	3,18±,628	3,57±,460
Erkek	3,70±,609	3,41±,558	3,36±,611	3,53±,506
Anlamlılık^a	p>0.05	p<0.05	p<0.05	p>0.05
Sınıf Düzeyi				
1.Sınıf	3,71±,518	3,52±,548	3,23±,618	3,57±,459
2.Sınıf	3,68±,583	3,49±,591	3,23±,648	3,54±,501
Anlamlılık^a	p>0.05	p>0.05	p>0.05	p>0.05
Bölüm				
(1) Hemşirelik	3,56±,424	3,42±,487	3,12±,588	3,45±,388
(2) Evde Hasta Bakımı	3,75±,576	3,55±,568	3,24±,625	3,60±,505
(3) Fizyoterapi	3,66±,573	3,39±,642	3,23±,584	3,49±,497
(4) Optisyenlik	3,73±,522	3,56±,590	3,18±,634	3,59±,490
(5) İlk Acil Yardım	3,73±,525	3,51±,569	3,31±,576	3,58±,461
(6) Tıbbi Laboratuvar	3,71±,632	3,42±,622	3,38±,691	3,54±,551
(7) Yaşlı Bakım	3,71±,533	3,57±,529	3,21±,657	3,59±,452
Anlamlılık^b	p>0.05	p>0.05	p>0.05	p>0.05
Gelir Durumu				
(1) Gelir Giderden Az	3,65±,564	3,45±,591	3,21±,646	3,51±,502
(2) Gelir Gidere Eşit	3,71±,501	3,54±,525	3,23±,600	3,58±,429
(3) Gelir Giderden Fazla	3,95±,610	3,70±,596	3,47±,676	3,79±,534
Anlamlılık^b	p<0.05 3>1,2	p<0.05 3>1,2	p<0.05 3>1,2	p<0.05 3>1,2
Akademik Başarı Durumu				
(1) Kötü	3,43±,614	3,10±,517	3,17±,472	3,25±,411
(2) Orta	3,61±,504	3,43±,536	3,18±,606	3,48±,441
(3) İyi	3,89±,545	3,71±,556	3,34±,668	3,74±,479
Anlamlılık^b	p<0.05 3>1,2	p<0.05 3>1,2	p<0.05 3>1,2	p<0.05 3>1,2
Bölümü İsteyerek Seçme Durumu				

Evet	3,77±,519	3,60±,551	3,28±,626	3,64±,460
Hayır	3,49±,546	3,26±,524	3,11±,619	3,34±,446
Anlamlılık^a	p<0.05	p<0.05	p<0.05	p<0.05
Gelecekte Kariyer Yapma Hedefi Olma Durumu				
(1) Evet	3,77±,524	3,61±,545	3,30±,630	3,64±,458
(2) Hayır	3,33±,599	2,99±,540	2,90±,576	3,13±,462
(3) Kararsızım	3,49±,508	3,22±,462	3,01±,546	3,31±,391
Anlamlılık^b	p<0.05 1>2,3	p<0.05 1>2,3	p<0.05 1>2,3	p<0.05 1>2,3
Kariyer Geliştirme Ve Kariyer Planlama İle İlgili Eğitime İhtiyaç Duyma Durumu				
(1) Evet	3,71±,515	3,50±,549	3,19±,647	3,56±,458
(2) Hayır	3,70±,623	3,54±,584	3,40±,616	3,59±,513
(3) Kararsızım	3,67±,531	3,50±,585	3,19±,550	3,54±,481
Anlamlılık^b	p>0.05	p>0.05	p<0.05 2>1, 3	p>0.05
Yaşanılan Yer				
(1) Köy/Kasaba	3,63±,54802	3,44±,513	3,18±,656	3,49±,454
(2) İlçe Merkezi	3,67±,49422	3,50±,592	3,22±,608	3,54±,458
(3) İl Merkezi	3,77±,56321	3,57±,571	3,29±,619	3,63±,492
Anlamlılık^b	p<0.05 3>1,2	p<0.05 3>1,2	p>0.05	p<0.05 3>1,2

Not: a= Bağımsız Gruplar T testi, b= Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi

Tablo 4. Çalışmaya Katılan Öğrencilerin Tanıtıcı Özelliklerine Göre Kariyer Geleceği Ölçeği ve Alt Boyutlarının Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Tablo 4'te araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özelliklerine göre "Kariyer Geleceği Ölçeği" ve alt boyutlarının puan ortalamaları karşılaştırılmıştır. "**Kariyer Uyumluluğu**" alt boyutunda; gelir durumu, akademik başarı durumu, bölümü isteyerek seçme durumu, gelecekte kariyer yapma hedefi durumu ve yaşanılan yer değişkenlerinde "gruplar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu" bulundu ($p<0.05$). Bu anlamlı farklılığa göre, "geliri giderinden fazla olan öğrencilerin puan ortalamalarının diğer öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu" tespit edilmiştir. Akademik başarı durumu yüksek olan öğrencilerin "puan ortalamalarının diğer öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu" tespit edilmiştir. Bölümünü isteyerek seçen öğrencilerin puan ortalamalarının isteyerek seçmeyen öğrencilerin "puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu" tespit edilmiştir. Gelecekte kariyer hedefi olan öğrencilerin "puan ortalamalarının diğer öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu" tespit edilmiştir. İl merkezinde yaşayan öğrencilerin "puan ortalamalarının diğer öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu" tespit edilmiştir. "**Kariyer İyimserliği**" alt boyutunda; cinsiyet, gelir durumu, akademik başarı durumu, bölümü isteyerek seçme durumu, gelecekte kariyer yapma hedefi durumu ve yaşanılan yer değişkenlerinde "gruplar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu" tespit edilmiştir ($p<0.05$). Bu anlamlı farklılığa göre, "kadın öğrencilerin puan ortalamalarının erkek öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu" tespit edilmiştir. Geliri giderinden fazla olan öğrencilerin "puan ortalamalarının diğer öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu" tespit edilmiştir. Akademik başarı durumu yüksek olan öğrencilerin "puan ortalamalarının diğer öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu" tespit edilmiştir. Bölümünü isteyerek seçen öğrencilerin "puan ortalamalarının isteyerek seçmeyen öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu" tespit

edilmiştir. Gelecekte kariyer hedefi olan öğrencilerin “puan ortalamalarının diğer öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu” tespit edilmiştir. İl merkezinde yaşayan öğrencilerin “puan ortalamalarının diğer öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu” tespit edilmiştir. “**İş Piyasası Bilgisi**” alt boyutunda; cinsiyet, gelir durumu, akademik başarı durumu, bölümü isteyerek seçme durumu, gelecekte kariyer yapma hedefi durumu ve eğitim ihtiyacı olma durumu değişkenlerinde “gruplar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu” tespit edilmiştir ($p<0.05$). Bu anlamlı farklılığa göre, “erkek öğrencilerin puan ortalamalarının kadın öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu” tespit edilmiştir. Geliri giderinden fazla olan öğrencilerin “puan ortalamalarının diğer öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu” tespit edilmiştir. Akademik başarı durumu yüksek olan öğrencilerin “puan ortalamalarının diğer öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu” tespit edilmiştir. Bölümünü isteyerek seçen öğrencilerin “puan ortalamalarının isteyerek seçmeyen öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu” tespit edilmiştir. Gelecekte kariyer hedefi olan öğrencilerin “puan ortalamalarının diğer öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu” tespit edilmiştir. Kariyer planlama eğitimine ihtiyacı olmayan öğrencilerin “puan ortalamalarının diğer öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu” tespit edilmiştir. “**Kariyer Geleceği**” ölçeğinin toplam puanında; gelir durumu, akademik başarı durumu, bölümü isteyerek seçme durumu, gelecekte kariyer yapma hedefi durumu ve yaşanılan yer değişkenlerinde “gruplar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu” tespit edilmiştir ($p<0.05$). Bu anlamlı farklılığa göre, geliri giderinden fazla olan öğrencilerin “puan ortalamalarının diğer öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu” tespit edilmiştir. Akademik başarı durumu yüksek olan öğrencilerin “puan ortalamalarının diğer öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu” tespit edilmiştir. Bölümünü isteyerek seçen öğrencilerin “puan ortalamalarının isteyerek seçmeyen öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu” tespit edilmiştir. Gelecekte kariyer hedefi olan öğrencilerin “puan ortalamalarının diğer öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu” tespit edilmiştir. İl merkezinde yaşayan öğrencilerin “puan ortalamalarının diğer öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu” tespit edilmiştir.

Değişkenler	Kariyer Belirsizliği ve Bilgi Eksikliği	Dışsal Çatışma	İş Bulma Baskısı	Kariyer Stresi Ölçeği Toplam
	X±SS	X±SS	X±SS	X±SS
Cinsiyet				
Kadın	24,27±10,255	9,25±4,073	17,50±6,169	51,02±18,654
Erkek	25,16±10,325	9,97±4,100	16,17±6,031	51,30±19,163
Anlamlılık^a	p>0.05	p<0.05	p<0.05	p>0.05
Sınıf Düzeyi				
1.Sınıf	24,63±10,469	9,32±4,013	17,14±6,140	51,10±18,919
2.Sınıf	24,34±9,921	9,72±4,232	17,05±6,194	51,12±18,590
Anlamlılık^a	p>0.05	p>0.05	p>0.05	p>0.05
Bölüm				
(1) Hemşirelik	24,58±8,527	8,71±3,181	16,66±5,181	49,95±14,872
(2) Evde Hasta Bakımı	25,20±10,049	9,67±4,353	17,07±6,042	51,94±18,768
(3) Fizyoterapi	26,30±10,438	9,54±4,132	18,50±6,484	54,36±18,858

(4) Optisyenlik	23,61±9,987	9,72±4,413	17,22±5,543	50,56±18,082
(5) İlk Acil Yardım	23,32±9,499	9,31±3,667	16,37±5,851	49,00±17,224
(6) Tıbbi Laboratuvar	24,17±11,161	9,32±4,306	16,52±7,041	50,02±20,850
(7) Yaşlı Bakım	24,52±11,186	9,65±4,297	17,43±6,489	51,61±20,494
Anlamlılık^b	p>0.05	p>0.05	p>0.05	p>0.05
Gelir Durumu				
(1) Gelir Giderden Az	25,92±10,593	9,87±4,191	17,76±6,363	53,57±19,573
(2) Gelir Gidere Eşit	23,27±9,560	9,06±3,895	16,59±5,747	48,93±17,219
(3) Gelir Giderden Fazla	24,12±12,225	9,58±4,639	16,31±7,319	50,02±22,86081
Anlamlılık^b	p<0.05 1>2	p<0.05 1>2	p<0.05 1>2	p<0.05 1>2
Akademik Başarı Durumu				
(1) Kötü	28,00±13,467	10,24±4,809	18,48±7,794	56,72±24,424
(2) Orta	26,00±9,707	10,05±3,926	17,91±5,760	53,97±17,582
(3) İyi	21,51±10,184	8,33±4,066	15,52±6,327	45,38±18,851
Anlamlılık^b	p<0.05 1>3 2>3	p<0.05 1>3 2>3	p<0.05 1>3 2>3	p<0.05 1>3 2>3
Bölümü İsteyerek Seçme Durumu				
Evet	22,76±9,891	8,85±3,964	16,42±6,147	48,04±18,227
Hayır	29,54±9,699	11,18±3,967	19,05±5,764	59,77±17,674
Anlamlılık^a	p<0.05	p<0.05	p<0.05	p<0.05
Gelecekte Kariyer Yapma Hedefi Olma Durumu				
(1) Evet	23,39±10,237	9,22±4,150	16,66±6,240	49,28±18,937
(2) Hayır	29,64±10,653	10,97±4,164	18,71±6,344	59,33±18,993
(3) Kararsızım	28,39±8,906	10,13±3,617	18,76±5,305	57,28±15,960
Anlamlılık^b	p<0.05 2>1 3>1	p<0.05 2>1 3>1	p<0.05 2>1 3>1	p<0.05 2>1 3>1
Kariyer Geliştirme Ve Kariyer Planlama İle İlgili Eğitime İhtiyaç Duyma Durumu				
(1) Evet	25,81±10,388	9,85±4,154	17,96±6,290	53,64±18,978
(2) Hayır	21,59±10,096	8,75±4,035	14,93±5,604	45,27±18,412
(3) Kararsızım	23,59±9,391	8,99±3,817	16,73±5,686	49,32±17,050
Anlamlılık^b	p<0.05 1>2 3>2	p<0.05 1>2 3>2	p<0.05 1>2 3>2	p<0.05 1>2 3>2
Yaşanılan Yer				
(1) Köy/Kasaba	25,69±9,926	9,80±4,020	17,86±5,937	53,35±18,186
(2) İlçe Merkezi	24,96±10,220	9,62±4,180	17,31±6,014	51,90±18,484
(3) İl Merkezi	23,35±10,482	9,09±4,061	16,41±6,356	48,85±19,270
Anlamlılık^b	p<0.05 1>3	p<0.05 1>3	p<0.05 1>3	p<0.05 1>3

Not: a= Bağımsız Gruplar T testi, b= Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi

Tablo 5. Çalışmaya Katılan Öğrencilerin Tanıtıcı Özelliklerine Göre Kariyer Stresi Ölçeği ve Alt Boyutları Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Tablo 5’te araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özelliklerine göre “Kariyer Stresi Ölçeği” ve alt boyutlarının puan ortalamalarının karşılaştırılması yapılmıştır. “**Kariyer Belirsizliği ve Bilgi Eksikliği**” alt boyutunda; gelir durumu, akademik başarı durumu, bölümü isteyerek seçme durumu, gelecekte kariyer yapma hedefi durumu, eğitim ihtiyacı olma durumu ve yaşanılan yer değişkenlerinde “gruplar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu” tespit edilmiştir ($p<0.05$). Bu anlamlı farklılığa göre, geliri giderinden az olan öğrencilerin puan ortalamalarının geliri giderine eşit olan öğrencilerin “puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde

yüksek olduğu” tespit edilmiştir. Akademik başarı durumu kötü olan öğrencilerin “puan ortalamalarının diğer öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu” tespit edilmiştir. Bölümünü istemeyerek seçen öğrencilerin “puan ortalamalarının isteyerek seçen öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu” tespit edilmiştir. Gelecekte kariyer hedefi olan öğrencilerin “puan ortalamalarının diğer öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde düşük olduğu” tespit edilmiştir. Kariyer planlama eğitimine ihtiyacı olmayan öğrencilerin “puan ortalamalarının diğer öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde düşük olduğu” tespit edilmiştir. Köy/kasabada yaşayan öğrencilerin “puan ortalamalarının il merkezinde yaşayan öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu” tespit edilmiştir. **“Dışsal Çatışma”** alt boyutunda; cinsiyet, gelir durumu, akademik başarı durumu, bölümü isteyerek seçme durumu, gelecekte kariyer yapma hedefi durumu, eğitim ihtiyacı olma durumu ve yaşanılan yer değişkenlerinde “gruplar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu” tespit edilmiştir ($p<0.05$). Bu anlamlı farklılığa göre, “erkek öğrencilerin puan ortalamalarının kadın öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu” tespit edilmiştir. Geliri giderinden az olan öğrencilerin “puan ortalamalarının geliri giderine eşit olan öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu” tespit edilmiştir. Akademik başarı durumu kötü olan öğrencilerin “puan ortalamalarının diğer öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu” tespit edilmiştir. Bölümünü istemeyerek seçen öğrencilerin “puan ortalamalarının isteyerek seçen öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu” tespit edilmiştir. Gelecekte kariyer hedefi olan öğrencilerin “puan ortalamalarının diğer öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde düşük olduğu” tespit edilmiştir. Kariyer planlama eğitimine ihtiyacı olmayan öğrencilerin “puan ortalamalarının diğer öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde düşük olduğu” tespit edilmiştir. Köy/kasabada yaşayan öğrencilerin “puan ortalamalarının il merkezinde yaşayan öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu” tespit edilmiştir. **“İş Bulma Baskısı”** alt boyutunda; cinsiyet, gelir durumu, akademik başarı durumu, bölümü isteyerek seçme durumu, gelecekte kariyer yapma hedefi durumu, eğitim ihtiyacı olma durumu ve yaşanılan yer değişkenlerinde “gruplar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu” tespit edilmiştir ($p<0.05$). Bu anlamlı farklılığa göre, “kadın öğrencilerin puan ortalamalarının erkek öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu” tespit edilmiştir. Geliri giderinden az olan öğrencilerin “puan ortalamalarının geliri giderine eşit olan öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu” tespit edilmiştir. Akademik başarı durumu kötü olan öğrencilerin “puan ortalamalarının diğer öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu” tespit edilmiştir. Bölümünü istemeyerek seçen öğrencilerin “puan ortalamalarının isteyerek seçen öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu” tespit edilmiştir. Gelecekte kariyer hedefi olan öğrencilerin “puan ortalamalarının diğer öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde düşük olduğu” tespit edilmiştir. Kariyer planlama eğitimine ihtiyacı olmayan öğrencilerin “puan ortalamalarının diğer öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde düşük olduğu” tespit edilmiştir. Köy/kasabada yaşayan öğrencilerin “puan ortalamalarının il merkezinde yaşayan öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu” tespit edilmiştir. **“Kariyer Stresi”** alt boyutunda; gelir durumu, akademik başarı durumu, bölümü isteyerek seçme durumu, gelecekte kariyer yapma hedefi durumu, eğitim ihtiyacı olma durumu

ve yaşanan yer değişkenlerinde “gruplar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu” tespit edilmiştir ($p<0.05$). Ortaya çıkan anlamlı farklılığa göre, geliri giderinden az olan öğrencilerin “puan ortalamalarının geliri giderine eşit olan öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu” tespit edilmiştir. Akademik başarı durumu kötü olan öğrencilerin “puan ortalamalarının diğer öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu” tespit edilmiştir. Bölümünü istemeyerek seçen öğrencilerin “puan ortalamalarının isteyerek seçen öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu” tespit edilmiştir. Gelecekte kariyer hedefi olan öğrencilerin “puan ortalamalarının diğer öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde düşük olduğu” tespit edilmiştir. Kariyer planlama eğitimine ihtiyacı olmayan öğrencilerin “puan ortalamalarının diğer öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde düşük olduğu” tespit edilmiştir. Köy/kasabada yaşayan öğrencilerin “puan ortalamalarının il merkezinde yaşayan öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu” tespit edilmiştir.

	1	2	3	4	5	6	7	8
(1) Kariyer Uyumluluğu	1							
(2) Kariyer İyimserliği	,574*	1						
(3) İş Piyasası Bilgisi	,485*	,422*	1					
(4) Kariyer Geleceği Ölçeği Toplam	,879*	,878*	,623*	1				
(5) Kariyer Belirsizliği ve Bilgi Eksikliği	-,269*	-,501*	-,268*	-,440*	1			
(6) Dışsal Çatışma	-,220*	-,393*	-,178*	-,344*	,768*	1		
(7) İş Bulma Baskısı	-,163*	-,304*	-,273*	-,284*	,758*	,645*	1	
(8) Kariyer Stresi Ölçeği Toplam	-,249*	-,459*	-,275*	-,408*	,962*	,849*	,882*	1

Not:*= $p<0.05$

Tablo 6. Çalışmada Kullanılan Ölçekler Arasındaki İlişkiye Yönelik Korelasyon Testi Sonuçları

Tablo 6’da “Kariyer Geleceği Ölçeği” ve alt boyutları ile “Kariyer Stresi Ölçeği” ve alt boyutları arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan analiz sonuçları verilmiştir. Analiz sonucuna bakıldığında; “Kariyer Geleceği Ölçeği” ile “Kariyer Stresi Ölçeği” arasında negatif yönde anlamlı bir ilişkinin var olduğu tespit edildi [$r_{(823)} = -,408$; $p<0.05$]. Bu sonuca göre öğrencilerin kariyer stresi arttıkça kariyer geleceği algısı düşmektedir. Alt boyutlar açısından bakıldığında, en yüksek ilişkinin “Kariyer İyimserliği” alt boyutu ile “Kariyer Belirsizliği ve Bilgi Eksikliği” alt boyutu arasında [$r_{(823)} = -,501$; $p<0.05$] ve en düşük ilişkinin ise “Kariyer Uyumluluğu” alt boyutu ile “İş Bulma Baskısı” alt boyutu arasında [$r_{(823)} = -,163$; $p<0.05$] olduğu tespit edilmiştir.

Yordayıcı Değişkenler	B	Standart Hata	β	t	p
Sabit	4,016	,045		89,321	,000*
Kariyer Belirsizliği ve Bilgi Eksikliği	-,023	,003	-,506	-8,743	,000*
Dışsal Çatışma	-,004	,006	-,033	-,665	,506
İş Bulma Baskısı	,009	,004	,120	2,480	,013*
R=0,447	R²=0,200				
F₍₃₋₈₂₂₎=68,077	p=0,000*				

Not:*=p<0.05, Yordanan Değişken: Kariyer Geleceği

Tablo 7. Kariyer Stresinin Kariyer Geleceğini Yordama Durumuna Yönelik Yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Tablo 7’de öğrencilerin kariyer stresi düzeylerinin kariyer geleceği algı düzeylerini yordamasına yönelik yapılan çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları verilmiştir.

Regresyon analizi sonucuna göre, öğrencilerin kariyer stresi düzeylerinin kariyer geleceği algı düzeylerini yordamasına yönelik kurulan modelin anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($F_{(3-822)}=68.077$; $p<0.05$). Söz konusu kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği, dışsal çatışma ve iş bulma baskısı değişkenleri birlikte kariyer geleceği algı düzeyindeki değişimin %20’sini açıklamaktadır ($R^2=0.200$). Regresyon katsayılarının anlamlılık testleri göz önüne alındığında, yordayıcı değişkenlerden kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği ($\beta=-.506$) ve iş bulma baskısı ($\beta=0.120$) kariyer geleceği algısı üzerinde anlamlı yordayıcı etkisi olduğu görülmektedir ($p<0.05$).

Regresyon analizi sonucuna göre kariyer geleceği algı düzeyini yordayan regresyon denklemi ise şu şekildedir: Kariyer Geleceği= (-.023*Kariyer Belirsizliği ve Bilgi Eksikliği) + (-.004* Dışsal Çatışma) + (0.009* İş Bulma Baskısı) + (4.016)

3. Tartışma

Hemşirelik ve çeşitli sağlık teknikerliği öğrencilerinin mevcut kariyer streslerinin tespit edilmesi, kariyer streslerinin kariyer gelecekleri üzerindeki etkisinin değerlendirildiği bu çalışma sonucunda, çalışmaya dahil edilen katılımcıların kariyer stres düzeyleri 51,11 olarak bulunmuştur. Özden ve Sertel-Berk tarafından 2017 yılında kariyer stresi ölçeğini Türkçe’ye uyarlayarak ölçeğin psikometrik özelliklerini sınama amacıyla gerçekleştirilen çalışmada, “kullanılan ölçüm aracının geçerlik ve güvenilirliğinin yapıldığı örneklem grubundaki katılımcıların kariyer stres düzeyi 49,28” olarak rapor edilmiştir (Özden ve Sertel-Berk, 2017). Başka bir çalışmada araştırmacılar yine benzer şekilde öğrencilerin kariyer stres düzeylerini 43,84 olarak tespit etmiştir (Bozyiğit ve Gökbaraz, 2020). Yine bu alanda gerçekleştirilen bir diğer çalışmada ise Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin kariyer stres durumları 46,80 olarak ifade edilmektedir (Bayrakçeken ve Buztepe, 2021). Çalışmada kullanılan ölçüm aracından alınabilecek skor aralığı 20 – 100 aralığında olduğu için çalışmamızda kaydedilen sonuç katılımcıların orta düzeyde kariyer stresi taşıdıklarını ortaya koymaktadır. Birçok araştırmada rapor edildiği üzere öğrencilerin umutsuzluk düzeyi ile iş bulma süresi arasında benzer bir korelasyon vardır (Üstün ve ark., 2014; Bayrakçeken ve Buztepe, 2021). Umutsuzluk, kaygı gibi istenmeyen durumların her ne kadar algılanan streste bir artışa neden olduğu gerçeği söz konusu olsa da, sağlık alanında öğrenim gören öğrenciler için bu durum farklılık göstermektedir. Bu farklılığın sebebi, gerek kamu gerekse özel sektördeki iş imkanlarının mevcut durumu ve birçok alternatif sağlık kuruluşu bulunması olarak ifade edilebilir. Bu pozitif geri bildirimlerin genel

olarak çalışmaya katılan öğrencilerin stres düzeylerinin orta seviyede kalmasına neden olduğu savunulabilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özelliklerine göre yapılan değerlendirmelerde kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği, alt boyutunda; gelir durumu, akademik başarı durumu, bölümü isteyerek seçme durumu, gelecekte kariyer yapma hedefi durumu, eğitim ihtiyacı olma durumu ve yaşanan yer değişkenlerinde gruplar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($p<0.05$). Ortaya çıkan anlamlı farklılığa göre, geliri giderinden az olan öğrencilerin puan ortalamalarının geliri giderine eşit olan öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Dışsal çatışma ve iş bulma baskısı alt boyutlarında ise cinsiyet, gelir durumu, akademik başarı durumu, bölümü isteyerek seçme durumu, gelecekte kariyer yapma hedefi durumu, eğitim ihtiyacı olma durumu ve yaşanan yer değişkenlerinde gruplar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($p<0.05$). Öğrencilerin okul hayatı boyunca yaşadıkları ekonomik sıkıntıların varlığı ve artışı, yaşadıkları strese artışa sebep olmaktadır (Doğan ve Akçalı, 2021). Üzüm vd. tarafından 2018 yılında Meslek Yüksekokulu Büro Yönetimi Yönetici Asistanlığı programı öğrencileriyle gerçekleştirilen bir çalışmada gelir artışının kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği konularında stres düzeyinin azalmasına yol açtığı rapor edilmektedir (Üzüm ve Uçkun, 2015). Öğrencilerin stres değişimlerinin değerlendirildiği başka bir çalışmada ise ekonomik, sosyal ve toplumsal koşulların hızlı değişiminin öğrencilerin stres düzeylerinde artışa neden olduğu ifade edilmektedir (Emirel ve Bozkurt, 2022). Araştırmacının kariyer stresi hakkında fikir edinmek üzere meslek yüksekokulu öğrencileri ile gerçekleştirdiği bir çalışmada, kadınların dışsal çatışma düzeyleri erkeklere göre daha yüksek olarak ifade edilmiştir (Esen, 2019). Yılmaz tarafından 2019 yılında gerçekleştirilen ve öğretmen adaylarının kariyer stres durumlarının araştırıldığı çalışmada kariyer belirsizliği ve dışsal çatışma boyutlarında cinsiyet değişkenine göre farklılık bulunmadığı halde; iş bulma baskısı alt boyutunda kadın öğretmen adayların daha fazla baskı hissettikleri rapor edilmektedir (Yılmaz, 2019). Turizm alanında istihdam edilecek öğrenciler ile gerçekleştirilen bir çalışmada ise kariyer stresi bağlamında cinsiyet yönünden anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (Turpcu ve Akyurt, 2018). Yapılan çalışmalar değerlendirildiğinde, cinsiyetin kariyer stresine ilişkin etkisini netleştirecek daha fazla çalışma yapılması gerekmektedir. Bu çalışmada dışsal çatışma alt boyutunda cinsiyete göre farklılığın erkeklerde daha yüksek strese sebep olması, toplumun erkeğe çalışma rolünü yüklemiş olmasıyla açıklanabilir. Yılmaz tarafından 2019 yılında öğretmen adayları üzerinde yaptığı çalışmada ise cinsiyet ile sadece “iş bulma baskısı” alt boyutu arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (Yılmaz, 2019). Çalışmada iş bulma baskısı alt boyutunda kadınlarda algılanan stresin daha yüksek oluşu, son yıllarda kadınların toplum içerisinde daha fazla söz sahibi olmak isteği, ekonomik özgürlük edinme talepleri ve kendi hayatını idame ettirecek ekonomik gelire sahip olma düşüncesi gibi sebeplerden kaynaklanıyor olabilir.

Sınırlılıklar, Araştırma sonuçları çalışmanın yapıldığı üniversitede öğrenim gören öğrencilerden toplanan verilerle sınırlıdır. Ayrıca araştırmanın sonuçları sadece bu araştırma grubuna genellenebilir.

Sonuç ve Öneriler

Araştırma sonucunda cinsiyet, gelir durumu, akademik başarı durumu, bölümü isteyerek seçme durumu, gelecekte kariyer yapma hedefi olma durumu ve kariyer planlama ile ilgili eğitime ihtiyaç duyma durumu değişkenlerinin öğrencilerin kariyer stres düzeylerini anlamlı bir şekilde etkilediği kanısına varılmıştır. Kariyer gelecekleri açısından yapılan değerlendirmede ise sözü edilen değişkenlerin arasına yaşanan yer değişkeni de dahil edilmiştir. Buradan anlaşılacağı üzere öğrencilerin çoğu gelecekte ifa edecekleri mesleğe ve süreci nasıl yöneteceklerine ilişkin

yeterince bilgi sahibi değildir. Bu noktada bireysel olarak gerçekleştirilecek analizler ile sahip oldukları güçlü yönleri önceleyecek bir kariyer planlaması yapılması, kariyer streslerinin azaltılmasında ve kariyer geleceği konusunda karar verme süreçlerine yardımcı olacaktır.

Kaynakça

- Altıok, H. Ö. ve Üstün, B. (2013). Hemşirelik Öğrencilerinin Stres Kaynakları. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 13(2),747-766.
- Atay, S. ve Yılmaz, F. (2011). Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin İlk Klinik Stres Düzeyleri. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 14(4), 32-37.
- Bayrakçeken, E., ve Buztepe, S. (2021). Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Kariyer Streslerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi, 10(3), 260.
- Bozyiğit, E. ve Gökbaraz, N. (2020). Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinde Kariyer Stresinin Belirleyicileri. Journal of Computer and Education Research, 8(15), 181-200.
- Dingeldey, I., Assmann, M. L., ve Steinberg, L. (2017). *Strategies to improve labour market integration of young people: Comparing policy coordination in nine European countries* (No. 8.2). NEGOTIATE working paper.
- Doğan, H., ve Akçalı, G. (2021). Üniversite Öğrencilerinin Yaşadıkları Sosyo-Ekonomik Sorunlar Üzerine Bir İnceleme. Üniversite Araştırmaları Dergisi, 4(3), 309-316.
- Emirel, M., ve Bozkurt, Ö. (2022). Kariyer Stresi ile Belirsizlikten Kaçınma Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Sigortacılık ve Sosyal Güvenlik Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. Çalışma İlişkileri Dergisi, 13(1), 1-16.
- Erdoğan, T., Ünsar, A. S., ve Necdet, S. Ü. T. (2009). Stresin Çalışanlar Üzerindeki Etkileri: Bir Araştırma. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 14(2), 447-461.
- Esen, D. (2019). Kariyer Stresi ile Özyeterlilik İnancı İlişkisinin Demografik Değişkenlerin Farklılaştırıcı Rolü Bağlamında İncelenmesi: İzmir Meslek Yüksekokulu İktisadi ve İdari Programlar Örneği. İzmir Katip Çelebi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2(2), 217-232.
- Güler, Ö. ve Çınar, S. (2010). Hemşirelik Öğrencilerinin Algıladıkları Stresörler ve Kullandıkları Baş Etme Yöntemlerinin Belirlenmesi. Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi, Sempozyum Özel Sayısı, 253-261.
- Kalafat, T. (2012). Kariyer Geleceği Ölçeği (KARGEL): Türk örnekleme için psikometrik özelliklerinin incelenmesi. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 4 (38), 169-179.
- MacDonald, W. (2003). The impact of job demands and workload on stress and fatigue. Australian psychologist, 38(2), 102-117.
- Özden, K., ve Sertel-Berk, Ö. (2017). Kariyer Stresi Ölçeği'nin (KSÖ) Türkçe'ye Uyarlanması ve Psikometrik Özelliklerinin Sınanması. Psikoloji Çalışmaları, 37(1), 35-51
- Rottinghaus, P. J., Jenkins, N. ve Jantzer, A. M. (2009). Relation of depression and affectivity to career decision status and self-efficacy in college students. Journal of Career Assessment, 17(3), 271-285.
- Rottinghaus, P. J., Day, S. X., & Borgen, F. H. (2005). The Career Futures Inventory: A measure of career related adaptability and optimism. Journal of Career Assessment, 13(1), 3-24.

- Taşdelen, S. ve Zaybak, A. (2013). Hemşirelik Öğrencilerinin İlk Klinik Deneyim Sırasındaki Stres Düzeylerinin İncelenmesi. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 21(2), 101-106.
- Turpçu, E. ve Akyurt, H. (2018). Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Kariyer Streslerinin Belirlenmesi: Giresun Üniversitesi Lisans Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 69, 365-380
- Üstün, G., Dedekoç, Ş., Kavalalı, T., Öztürk, F., Sapçı, Y. ve Can S. (2014). Üniversite Son Sınıf Öğrencilerinin İş Bulmaya İlişkin Umutsuzluk Düzeylerinin İncelenmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 200-221.
- Üzüm, B. ve Uçkun, S. (2015). Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Öğrencilerinin Demografik Özellikleri ile Kariyer Geleceği Beklentilerinin Ölçülmesi: Kocaeli MYO örneği. *Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırmalar Dergisi*, 3(1), 71-80.
- Yılmaz, A. (2019). Öğretmen Adaylarının Kariyer Streslerinin Karma Araştırma Yaklaşımı İle İncelenmesi. *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 93-105.

Çatışma Beyanı

Makalenin yazarı, bu çalışma ile ilgili taraf olabilecek herhangi bir kişi ya da finansal kuruluş ile ilişkileri bulunmadığını dolayısıyla herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan eder.

Destek ve teşekkür

Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.